

ТЕСТУВАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В НЕМОВНИХ ВНЗ

У статті розглядається ефективність впровадження тестового контролю в процесі вивчення іноземної мови в немовних вищих навчальних закладах. Автори аналізують основну спрямованість, різноманітні види, суттєві переваги та недоліки тестових завдань.

В статье рассматривается эффективность применения тестового контроля в процессе изучения иностранного языка в неязыковых высших учебных заведениях. Авторы анализируют основную направленность, различные виды, существенные преимущества и недостатки тестовых заданий.

The article deals with the efficiency of the test control implementation in the process of a foreign language study at higher educational establishments. The authors analyze the subject-matter of tests, as well as their different kinds, major benefits and drawbacks.

Ключові слова: іншомовна компетенція, тестовий контроль, тестові завдання, нормативно-орієнтовані тести, критеріально-орієнтовані тести, об'єктивні тести, суб'єктивні тести, попередній контроль, поточний контроль, тематичний контроль, підсумковий контроль.

Стратегічним напрямом державної політики нашої країни є ідея входження України до європейської спільноти. Інтеграційні та економічні процеси створюють сприятливі передумови для вдосконалення системи освіти в контексті її відповідності вимогам європейського освітнього простору з підготовки висококваліфікованих фахівців.

За умови трансформації українського суспільства та формування нової парадигми освіти зростає роль іноземної мови. Ведуться пошуки і застосовуються нові форми і методи викладання іноземних мов.

Одним із шляхів підвищення якості викладання іноземних мов є впровадження нових методик оцінки навчальних досягнень студентів. Ефективність та надійність такої оцінки можна реалізувати шляхом тестового контролю.

Проблемою розробки тестів та їх застосування на заняттях з іноземної мови займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як Л.В.Банкевич, В.О.Коккота, С.Ю.Ніколаєва, О.П.Петрашук, О.Л.Товма, С.К.Фоломкіна, L.Vachman, J.Clark, T.Hedge, K.Morrow, J.Oller та інші. Отже, в теорії й практиці тестування існує сьогодні досить великий доробок. Аналіз останніх досліджень свідчить про те, що науковцям вдалося визначити зміст і завдання контролю, зокрема тестового, його функції в процесі навчання; створити класифікацію контрольних завдань, сформулювати основні вимоги до розробки контрольних завдань та процедури адміністрування контролю; проаналізувати та описати особливості організації контролю різних видів мовленнєвої діяльності, мовних навичок та мовленнєвих умінь.

Водночас нами було встановлено, що питання організації тестового контролю та оцінки знань, умінь і навичок студентів на заняттях з іноземної мови саме в немовних ВНЗ залишається актуальним, оскільки не існує ґрунтовного аналізу даної проблеми. Це зумовило загальну спрямованість

нашого дослідження.

Метою нашої роботи є обґрунтування впровадження тестової методики на заняттях з іноземної мови в немовних ВНЗ, а також аналіз основної спрямованості, видів, суттєвих переваг та недоліків тестових завдань.

Відомо, що основним завданням для викладача іноземної мови є формування у студентів іншомовної компетенції. У процесі навчання студенти можуть досягти лише певного рівня спілкування в ситуаціях, обмежених програмою. Для того, щоб визначити рівень їхніх навчальних досягнень, необхідно здійснити точний та об'єктивний контроль. На нашу думку, оптимальною формою контролю в цьому випадку має бути тестовий контроль.

Існує багато визначень таких понять, як «тест», «тестовий контроль», «тестування». Найбільш загальне визначення тесту дає В.О.Коккота, який стверджує, що тест – це короткочасне, технічно просто обставлене випробування, яке проводиться в рівних для всіх умовах і яке має вигляд такого завдання, вирішення якого піддається кількісному обрахунку [3, с.7].

За визначенням С.К.Фоломкіної, під тестом розуміють завдання, що мають специфічну організацію, яка дозволяє всім студентам чи учням працювати одночасно в однакових умовах і записувати те, що вони виконують, символами [6, с.16].

На думку С.Ю.Ніколаєвої, тестовий контроль, або тестування як термін означає у вузькому значенні використання й проведення тесту; в широкому значенні – сукупність процедурних етапів планування, складання й випробування тестів, обробки та інтерпретації результатів проведення тесту [4, с.4].

Тестові завдання повинні відповідати низці вимог, а саме: бути регламентованими в часі; однозначними; правильними; відносно стислими; зручними для обробки результатів; стандартними.

У методичній літературі розрізняють нормативно-орієнтовані і критеріально-орієнтовані тести успішності.

Нормативно-орієнтовані тести успішності передбачають співставлення індивідуального результату тестування окремого студента з результатами студентів нормативної вибірки (наприклад, академічної групи). Оцінка за виконання такого тесту практично не свідчить про засвоєння окремим студентом конкретних знань, умінь і навичок.

Критеріально-орієнтовані тести мають на меті перевірити засвоєння конкретних знань, умінь і навичок окремого студента та студентів нормативної вибірки в цілому. Виконання кожним студентом такого тесту оцінюється шляхом порівняння його індивідуального результату з об'єктивним еталоном, тобто переліком конкретних знань і умінь, якими повинні оволодіти всі студенти в процесі вивчення певної теми або курсу загалом. Якщо результати тесту вказують на те, що багато студентів не засвоїли певний матеріал, то викладачу необхідно ретельно проаналізувати процес навчання, виявити його

слабкі місця з метою внесення коректив та усунення недоліків. Студент має водночас можливість дізнатися та проаналізувати, який саме матеріал він не опанував. Більш вагоме практичне значення для викладача іноземної мови в немовному ВНЗ мають, на нашу думку, саме критеріально-орієнтовані тести, оскільки вони забезпечують діагностичний зворотний зв'язок.

Американські тестологи, які розробили та вдало впроваджують різні види тестування, розрізняють об'єктивні та суб'єктивні тести. До об'єктивних належать такі тести, що містять наступні завдання:

- ❖ вибрати відповідь із низки запропонованих (multiple-choice technique);
- ❖ об'єднати за певною ознакою запропоновані мовні одиниці (matching technique);
- ❖ визначити факт наявності певної ознаки в запропонованих мовних чи мовленнєвих елементах (true/false technique);
- ❖ скласти речення з його частин, запропонованих у довільному порядку (slashed technique).

Найбільш розповсюдженим видом суб'єктивних тестів є подання власного завершення запропонованого тексту (completion technique), при цьому матеріал для завершення не додається. До інших видів суб'єктивних тестів належать такі, як заповнення пропусків (cloze technique), написання твору (essay), участь в інтерв'ю (controlled/guided interview) тощо [7]. В об'єктивних тестах визначення правильності відповіді здійснюється механічно, відповідно до підготовлених ключів, у суб'єктивних воно ґрунтується на думці того, хто перевіряє.

Залежно від етапу навчального процесу, під час якого використовуються тести, розрізняють попередній, поточний, тематичний та підсумковий контроль знань, умінь і навичок студентів.

Попередній контроль. Ефективність вивчення та засвоєння нової теми на занятті з іноземної мови залежить від рівня засвоєння понять, термінів, граматичного матеріалу, які вивчалися на попередніх етапах. Інформацію щодо рівня засвоєння попереднього матеріалу викладач може одержати завдяки саме попередньому контролю знань. Ця інформація необхідна також для того, щоб зробити зріз вихідного рівня успішності студентів.

Поточний контроль. Цей вид контролю необхідний для діагностування ходу навчального процесу, виявлення його динаміки, співставлення результатів, досягнутих на окремих етапах навчального процесу. Тестові завдання для поточного контролю укладаються таким чином, щоб охопити, по можливості, більшу частину знань, умінь та навичок, здобутих студентами. Тривалість виконання тесту не повинна перевищувати 10–12 хвилин. Допущені студентами помилки обов'язково потрібно проаналізувати.

Тематичний контроль. В основу тематичного контролю закладено не тільки перевірку засвоєних елементів, а й розуміння системи, що об'єднує ці елементи. Важливу роль в рамках тематичного контролю відіграють

комплексні завдання, які об'єднують питання щодо окремих понять теми, спрямованих на виявлення інформаційних зв'язків між ними.

Підсумковий контроль. Даний вид контролю здійснюється в період підсумкового засвоєння матеріалу, а також під час заліків (іспитів). Саме на цьому етапі навчального процесу систематизується та узагальнюється навчальний матеріал.

Тестові завдання мають суттєві переваги у порівнянні з іншими традиційними методами контролю успішності студентів:

1. Тести надають можливість перевірити засвоєння навчального матеріалу всіма студентами. В процесі оцінювання застосовують однакову шкалу оцінок, розроблену заздалегідь, а сама оцінка є більш об'єктивною й обґрунтованою.

2. Орфографічні помилки не впливають на оцінку, оскільки правильні відповіді відомі ще до проведення тесту. В цьому випадку виключається також упереджене ставлення до студента та неузгодженість в оцінках, які ставлять різні викладачі.

3. Тестові завдання потребують коротких відповідей, що дозволяє перевірити досить великий обсяг знань студентів за порівняно короткий проміжок часу.

4. Розв'язування тестових завдань спонукає студентів до систематичної підготовки, оскільки тести дозволяють здійснювати регулярний і оперативний контроль за процесом навчальної діяльності студентів.

5. Регулярне застосування різноманітних видів тестів завжди є неочікуваним і цікавим, що підвищує інтерес студентів до навчання.

6. Систематичне застосування тестів дає можливість урізноманітнити підсумкові форми контролю, а також підвищити їхню об'єктивність.

На нашу думку, окрім суттєвих переваг, тестові завдання мають також певні недоліки:

- ❖ ймовірність випадкового правильного вибору відповідей методом виключення або навімання;
- ❖ ймовірність помилкової оцінки;
- ❖ стандартизація мислення без урахування рівня розвитку особистості, її здібностей;
- ❖ великі затрати часу на укладання та розробку тестових завдань;
- ❖ підміна навчальних цілей;
- ❖ зниження рівня кваліфікації викладача.

Ми вважаємо, однак, що використання сучасних статистичних методів та персонального комп'ютера в процесі розробки, обґрунтування та апробації тестів надає можливість усунути зазначені вище недоліки тестових завдань та дозволяє ефективніше використовувати їх на заняттях з іноземної мови.

Таким чином, проведення тестувань на заняттях з іноземної мови в немовних ВНЗ є цілком доцільним і необхідним. Варто зазначити, що викладачі повинні розробляти тести відповідно до етапу вивчення іноземної мови та їх

навчальної цілі. Потрібно також оцінювати, наскільки тести вдосконалюють мовну підготовку студентів і наскільки об'єктивно вони оцінюють рівень знань, умінь та навичок студентів.

Проте аспекти, пов'язані з визначенням вимог щодо розробки тестів, аналіз їхньої структури та можливих форм залежно від виду мовленнєвої діяльності, на перевірку якого вони спрямовані, потребують подальшого дослідження.

Список використаних джерел:

1. Удосконалення змісту й технологій оцінювання якості підготовки майбутніх фахівців відповідно до вимог Європейської асоціації: Матеріали регіонального науково-практичного семінару / За ред. Г.В. Терещука. – Тернопіль: вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2007. – 160 с.
2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти : вивчення, викладання, оцінювання / Науковий редактор українського видання, доктор пед. наук, проф. С.Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2003. – С. 65-71.
3. Коккота В.А. Лингводидактическое тестирование: Научно-теоретическое пособие. – М. : Высшая школа, 1989. – 127 с.
4. Ніколаєва С.Ю. Практикум з методики тестування іншомовної лексичної компетенції (на матеріалі англійської мови): Навчальний посібник. – К. : ІЗМН, 1996. – 311 с.
5. Петрашук О.П. Тестовий контроль у навчанні іноземної мови в середній загальноосвітній школі: Монографія. – К. : Видавничий центр КДЛУ, 1999. – 261 с.
6. Фоломкина С.А. Тестирование в обучении иностранным языкам // ИЯШ. – 1986. – №2. – С. 16-20.
7. John W. Oller. Research in Language Testing. – Hardcover, Newbury House, 1995.